

שטעטלעכער

פרייטאג 20 גראַפֿע
דאָס
פרייטאג 20 גראַפֿע

פרייטאג 20 גראַפֿע
דאָס
פרייטאג 20 גראַפֿע

Piątek 12 sierpnia 1938

ליכט-צינדען 655

פרייטאג 20 גראַפֿע

מיט טיעף געבויגענע קעפּ שטעהען מיר פער'תומ'טע ביים פרישען
קבר פון אונזער טייערען חבר, געווי. וויצע-פרעזעס
דניאל דזיאלאוו'יש
זיין אנדענקען וועט ביי אונז בליבען אויף אייביג.
דער איבערגעבליבענער פאמיליע דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
פערזאָלונג פון האַנדערקער-פערבאָנד
שענסטאָכאָווער אָבטילונג.

מיר בעוויינען דעם פריהציטיגען טויט פון אונזער טייערען חבר
דניאל דזיאלאוו'יש
און דריקען אויס דער איבערגעבליבענער פאמיליע אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל
1-טער יידישער שניידער-צעך
דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע דזיאלאוו'יש
צום פריהציטיגען טויט פון אונזער ליבען חבר
דניאל
2-טער יידישער שניידער-צעך

מיר נעמען אַנטייל אין צער פון דער פאמיליע דזיאלאוו'יש
צום פריהציטיגען טויט פון אונזער טייערען חבר
דניאל
און דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
יידישער פרייז-צעך

מיר בעוויינען דעם טויט פון אונזער טייערען חבר
דניאל דזיאלאוו'יש
און צוזאמען מיטן גאנצען יידישען האַנדערקער-כלל דריקען מיר אויס דער איבערגעבליבענער
פאמיליע אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
מאלער אין גלעזער-צעך
מיר בעטייליגען זיך אין צער פון דער פאמיליע דזיאלאוו'יש צוליב'ן טויט
פון זייער הייגעליכעס מאַן און פאָטער, אונזער טייערען חבר
דניאל
און דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
טישער אין דרעקסלער-צעך

צוזאמען מיטן גאנצען יידישען האַנדערקער-כלל בעוויינען מיר דעם פריהציטיגען טויט
פון אונזער טייערען חבר
דניאל דזיאלאוו'יש
און דריקען אויס דער פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל
בעקער אין צוקערבעקער-צעך

צוליב'ן גרויסען אומגליק, האט האט געטראָפּען דעם היגען יידישען האַנדערקער-כלל
מיט'ן טויט פון אונזער ליבען חבר
דניאל דזיאלאוו'יש
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
יידישער מעטאָל-צעך

מיר בעטייליגען זיך אין צער פון דער פאמיליע דזיאלאוו'יש צוליב'ן טויט
פון זייער הייגעליכעס מאַן און פאָטער
דניאל
און דריקען אויס דער פריהציטיגען פאמיליע ווי אויך דעם האַנדערקער-כלל אונזער טיפסטען
מיטגעפיהל.
קירשנער, היטלמאכער און קאפּעלשטען-צעך

מיר בעטייליגען זיך אין צער פון דער פאמיליע דזיאלאוו'יש צוליב'ן טויט
פון זייער הייגעליכעס מאַן און פאָטער
דניאל
און דריקען אויס דער פריהציטיגען פאמיליע ווי אויך דעם האַנדערקער-כלל אונזער טיפסטען
מיטגעפיהל.
פּעראַייניגטער קצבים און וואַרשטען מאכער-צעך
ביים האַנדל-פערבאָנד.

צוליב'ן גרויסען אומגליק, האט האט געטראָפּען דער פאמיליע דזיאלאוו'יש
ווי אויך דעם גאנצען יידישען האַנדערקער-כלל מיט'ן טויט פון אונזער טייערען חבר
דניאל דזיאלאוו'יש
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל
צוקערניקעס-צעך

א שרעקליכע אבידה האט געטראָפּען דעם יידישען האַנדערקער-כלל אין שענסטאָכאָו
צוליב'ן טויט פון
דניאל דזיאלאוו'יש
מיט געבויגענע קעפּ שטעהען מיר ביים פרישען קבר.
דער פריהציטיגען פאמיליע דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
לענדער-צעך

מיר נעמען אַנטייל אין צער פון דער פאמיליע דזיאלאוו'יש צוליב'ן טויט
פון זייער הייגעליכעס מאַן און פאָטער, אונזער טייערען חבר
דניאל
און דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל
טאָפּעצירער, שטריקמאכער אין פערשטען-מאכער-צעך

מיט גרויס צער און וועהטאָג ווענען מיר מוריע, אַז נאך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבן אונזער מאַן און פאָטער
דניאל דזיאלאוו'יש
די לויז איז פאָרגעקומען מיטוואָך, דעם 10 אויגוסט ד. י. (י"ג אב תרצ"ח).
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס אונזער איינגעטען דאָנק די אַלע, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער לויז און ספּעציעל דער
פּערוואַלטונג פון דער יוד. קהלה, דעם פרעזעס ה' י. ראָזענבערג, דער פּערוואַלטונג פון האַנדערקער-פערבאָנד און סעקרעטאַר
ריאָס, אַלע צעכען, דער פּערוואַלטונג פון „אחינוע",
פּרוי, קינדער און פאמיליע.

B. P. **DANIEL DZIAŁOWICZ**
PRZEMYSŁOWIEC
DLUGOLETNI CZŁONEK KOMISJI KREDYTOWEJ NASZEJ INSTYTUCJI
zmarł po długich cierpieniach dnia 9 sierpnia r. b.
W zmarłym tracimy sumiennego pracownika i doświadczonego w życiu gospodarczym Członka Komisji.
Dyrekcja K. K. O. pow. Częstochowskiego.

JANKOWI DZIAŁOWICZOWI
z powodu śmierci
OJCA Jego
wrażają szczere współczucie
KOLEDZY BIUROWI.

אין טיפסטען צער און וועהטאָג ווענען מיר מוריע, אַז נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבן אונזער מאַן און פאָטער
אברהם שטיינקעלער
די לויז איז פאָרגעקומען דינסטאָג, דעם 9 אויגוסט ד. י. (י"ב אב תרצ"ח).
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס אַ דאָנק די אַלע, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער לויז און ספּעציעל דעם יוד. שניידער-צעך
די אין טיפסטען טרויער פערבליבענע
פּרוי, ווהן, מוטער, שוועסטער, ברידער, שוועגער'נס און שוואַגער'נס

וואַרשונג.
איך פאָרער אויף דעם ה' משה סטאַשעווסקי אַז
ער זאָל אין משך פון 2 וואַכען עפענטליך צוריק-
ציהען די בעלידיגענע אויסדריקען, וואס ער האט
גענוצט בנוגע מיר און אַלס סימן פון חרטה שפּעט-
דעם 25 זל. לטובת דעם יידישען שפּיטאַל. אין גע-
געפאל וועל איך ציהען דערפון די געהעריגע קאַנ-
סעקוטאָנען.

שרה מלכה רייכער
קאָנקאָגונג.
דער האַנדערקער-פערבאָנד דאָנקט דער קהלה-
פּערוואַלטונג ווי אויך אַלע געזעלשאַפּטליכע אינ-
סטיטוציעס פאר זייער אַנטייל נעמען אין דער לויז
פון אונזער חבר דזיאלאוו'יש און איהם אָנגעבען
דעם פּערינעטען כבוד.
די פּערוואַלטונג.

Koledze SRULKOWI KIRSZEN-
BAUMOWI z powodu zgonu
b. p. **OJCA Jego**
wrażają szczere współczucie i żal
Szymek Joskowicz
Srulik Topor
Heniek Kromolowski

Koledze Henkowi Steinkellerowi
z powodu zgonu
OJCA Jego
wyraża szczere współczucie
SZMULEK WINER

צום טויט פון פּערוואַלטונגס - מיטגליד פון דער היגער יידישער קהלה
דניאל דזיאלאוו'יש
דריקען מיר אויס דער פריהציטיגען פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
בתוך שאר אבלי ציון ינוחמו.

פּערוואַלטונג און ראָס
פון דער יוד. קהלה אין שענסטאָכאָו.
מיר נעמען אַנטייל אין צער פון דער פריהציטיגען פאמיליע דזיאלאוו'יש צוליב'ן טויט
פון זייער הייגעליכעס מאַן און פאָטער, אונזער טייערען חבר
דניאל
און טרויערען צוזאמען מיטן גאנצען יידישען האַנדערקער-כלל
פלעכער-צעך

דער פאמיליע דזיאלאוו'יש
צוליב'ן טויט פון זייער הייגעליכעס מאַן און פאָטער,
אונזער בעסטען פריינד און חבר
דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

סאָמועל קאָץ און פאמיליע
מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דער פאמיליע דזיאלאוו'יש
צוליב'ן טויט פון זייער מאַן און פאָטער
דניאל

פנחס איינהארן אין פריי
צוועהטאָג פון צער האט געטראָפּען דער פאמיליע דזיאלאוו'יש
און דעם האַנדערקער-פערבאָנד אין שענסטאָכאָו ווי אויך דעם יידישען האַנדערקער-כלל
מיט'ן טויט פון געווי. וויצע-פרעזעס
דניאל דזיאלאוו'יש
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
דער סעקרעטאַריאט. אבא ווינער, ל. מיכאלעוויטש, ד. זיידמאן.

דער פאמיליע דזיאלאוויטש

אונזער טיעפסטע מיטגעפיהל

פאמיליע ראזענבערג

דער פאמיליע דזיאלאוויטש פרוי בושאסקא צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער

דניאל דזיאלאוויטש

דריקט אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל

חיים וועקסלער און פרוי

צוליעבן טויט פון מיין פריינד

דניאל דזיאלאוויטש

דריקט אויס דעם אייגענעם בילייד דער איבערגעלעבענער פאמיליע ווילהעלם זשעריקער

צוליעבן גרויסען אומגליק, וואס האט געטראפן די

פאמיליע דזיאלאוויטש

צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער

דניאל

דריקט אויס דעם טיעפסטען מיטגעפיהל

פאמיליע אש

דער פאמיליע דזיאלאוויטש

צוליעבן טויט פון זייער ווייטעלעכען מאן און פאטער, אונזער פריינד

דניאל

דריקט אויס דעם הארציגסטען מיטגעפיהל

שמואל ניעמיראווסקי און פאמיליע

דערויסענדיג זיך ווענען טויט פון מיין טייערען פריינד

דניאל דזיאלאוויטש

דריקט אויס פונדערווייטענס דער פער'תומ'סער פאמיליע דעם אויפריכט-טיגסטען מיטגעפיהל.

צוליעבן פרייהייטליכען טויט פון

דניאל דזיאלאוויטש

דריקען מיר אויס דער פערליבענער פרוי און קינדער אונזער טיעפ-סטען מיטגעפיהל

צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער, אונזער פריינד

Wzraszeni przedwczesnym zgonem

b.p. Daniela Działowicza

wyrażają stroskaną Żonie, Dzieciom i Rodzinie najgłębsze współzucie K GOLDMANOWIE

צוליעבן טויט פון אונזער פריינד

דניאל דזיאלאוויטש

דריקט אויס דער איבערגעלעבענער פאמיליע דעם טיעפסטען מיטגעפיהל מענדל ברוין און פאמיליע

אויך א טרייסט...

א שבת-נחמו פעליטעטאן

א פערפיהל האב איך געקומען פון שעה רעדאקטאר אויף שבת-נחמו אונזער שרייבען א פעליטעטאן, וועלכער זאל פונקט ווי די הארד, וועלכע ווערט געלייגט אין שבת נחמו - טרייסטען דאס פאלק, נחמו נחמו נחמו - זיי גע-טרייסט מיין פאלק, לעב מיט הארצונג, אז נישט אייביג וועט זיין שלעכט אין ביטער אויף דער וועלט. האב איך געזוכט טרייסט ווערטער, וועלכע זאלען רינגען אלס טעמא פאר מיין פעליטעטאן און נישט געפיען. איך האב ממש געזוכט אונטער דער ערד פנים אונטער, וואס זאל נאך נישט זיין ביטער און אומזיכט און געווען מיין זוכען. איך האב מקנא געווען ישעיהו הנביא, וועלכער האט געלעבט מיט טויענדער יאהרען צוריק און נישט קוקענדיג דערויף, וואס שוין דאמאלס האבען מיר זיך געפרענעלט אין צרות, איז דאך מעגליך, געווען גלייכצייטיג צו געפיען א טרייסט. נו, יא, דאמאלס איז דאך נאך די ציי-וויליאנציע נישט געשטאנען אזוי הויך, ווי היינט; די פעלקער האבען נאך נישט געפרעגט קיין גרידע ליבע און נישט געשאפען קיין פעלקער-ליגע. אורבה, זאל אזא ישעיהו הנביא היינט זיין א קאקער און אנשרייבען פאר'ן וועלט יורענטום און בפרט פאר די יי-דען דא אין דער געהענער שכות'די-גער מדינה א נחמו, נחמו עמי.

מיין רעדאקטאר וויל אבער פון נאך-נישט וויסען, א טרייסט-פעליטעטאן זאל זיין און פערטיג, זיך איך טאקי און שערענג אן דעם מח און קאן גארנישט דערטראכטען, ווארום, וויט איהר א חכם

און געפיען א נאדעל אין א גרויסער קופע היי...

כ'האב אפילו געהאט צוזאמענגע-שטעלט א ליסטע פון אלע גרויסע מענ-שען, וואס נעמען זיך אן לעצטענס פאר יארען, כ'האב געמאכט א רשימה פון די אלע קאנפערענצען, וועלכע זענען לעצטענס פארגעקומען, כדי צו בעשיצען דאס געוועזענע אומ-גליכע יודענטום, כ'האב געמאכט אג-אויסצוג פון די אלע רעדעס, וועלכע זענען געהאלטען געווארען אויף די אפגעגעבן פון די קירכען, אויף די טרייבונגען פון אלע קאנפערענצן-זאלען, אלע ארטיקלען פון די צייטונגען, וואו מען פערשרייט די שנאה-חנם לעס עולם און דאס אלץ האב איך געוואלט צוזאמענעמען און דערמיט בעווייזען, אז לא אלען ישראל, אז נאך נישט אלץ איז פערלירען, או עס סליפט נאך אין דער מענשליכער נשמה א געטליכע-סוג, וואס לאזט זיך נישט געטרייטען מיט דעם ווילדען געברא-נעריי פון די ווילדע מענשען-פערסע-און דאס זאך וואו זיין א טרייסט אין אייגענען אומגליק. נאך ווען איך האב געמאכט א סך-הכל פון אלע קאנפער-ענצען, רעדעס און צייטונגס-ארטיק-לען און געוועזען זייערע רעזולטאטען האב איך רעזיגנירט, ווארום אנשטאט טרייסט-ווערטער, וואלט ארויסגעקומען דאס פערקערטע, דאס וואלט געווען די וועלכע מעשה מיט בלעם'ן נאר אין א פערקערטער ריכטונג. בלעם'ן האט מען גענומען צו שלעסען יודען און ער האט זיי געבענטשט און ביי מיין טרייסטען, וואלט איך נאר געשיקט

קורצע ידיעות פון דער וואך

ציוניסטישע פערזאנליכקייטען בילדעטע אג'אויסלענדישע פאליטישע ארגאני-זאציע.

די ארגענטינער רעגירונג האט ווידער פערשטערקט די עמיגרעציע-שוועריגקייטען קיין ארגענטינע. פון 1 טען אקטאבער ד. י. טארען נישט די ארגענטינער קאנסולאטען אין אויס-לאנד ערטיילען קיין שום וויזנס פאר אויסלענדער, וואס וועלען נישט האבען בעקומען פון דער אימיגרעציע-די-רעקציע אין בוענאס-אירעס א ספעצ-יעלע ערלויבניש צו פערלאזען די שייף און צו לאנדען. די דאזיגע ערלויבניש-שען וועלען ארויסגעגעבען ווערען בלויז מיט דער הסכמה פון מיניסטער-יום פון אינערן, אגראר און אויסערן.

די ירושלים איז געשטארבען אין עלטער פון 64 יאהר דער צוויי-פול-שער גענעראל-קאנסול אין א"י און בעקאנטער יודישער כלל-טוער דר. בערנארד האווער.

אין מאסקווע איז געשטארבען דער בעקאנטער דראמאטישער ארטיסט קאנסטאנטי סטאניסלאווסקי, דער גרינ-דער פון בעריהמסטן קינסטלערישען טעאטער אין מאסקווע.

דער יוד חיים קאנדעל, וועלכער איז געמשפט געווארען דורכ'ן חיסול-ע-קריגס-נעריכט פאר כלומרשטען בעז-צון געוועהר און אויספיהרען טעראר-אקטען איז פרייגעשפראכען געווארען.

אין יודישען קווארטאל אין ביי-רוט (סיריע) איז געווארען געווארען א גאנצע נעבען דער סינגאגא. פון דער עקספלאזיע האט קיינער נישט געליטען.

אין ארץ ישראל האט געוויילט אויף א 2-טאניגען בעזון דער קאל-ניצן מיניסטער מעקאנאל. דער דאזי-גער בעזון, וועלכער איז געהאלטען דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע דזיאלאוויטש צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער, אונזער פריינד און חבר

דניאל פאמיליע ש. גראנעק

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע דזיאלאוויטש צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער

דניאל פאמיליע ש. גראנעק

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאמיליע דזיאלאוויטש צוליעבן טויט פון זייער מאן און פאטער

דניאל פאמיליע ש. גראנעק

דער פאמיליע דזיאלאוויטש מיין הארציגן מיטגעפיהל יעקב ראזינער

געווארען שטרענג בסוד סיי אין לאג-דאן און סיי אין ירושלים איז צושטאנד געקומען אין רעזולטאט פון א קאנפ-רענץ, וואס דער מיניסטער האט אג-געהאלטען מיט'ן פרעמיער טשעמבער-ליין. אין לאנדאן איז אונטערגעשרא-כען געווארען, אז די רייזע פון מיניס-טער מאקדאנאלער בעדייט נישט קיין שום ענדערונג אין דער ענגלישער-פא-ליטיק און דער טיילונגס-פלאן ווערט ווייטער אנערקענט אלס איינציגע רע-דיקאלע לעזונג פון א"י-פראבלעם.

דאס ירושלימער מיליטערישע געריכט האט ארויסגעטראגען א בע-פרייאונגס אורטייל אינ'ם פראצעס פון שפראציען יוד ציון מארושוק, וועל-כער איז בעשולדיגט געווארען אין ווארפען א באמבע אויפ'ן ארגאנישען גרינעס מארק דעם 1 יולי.

פון א מינע אונטער א לאסט-אויטא, וואס האט געפיהרט יודישע ארבייטער פון חדרה קיין מרץ איז אומגעקומען א יודישער ארבייטער-הערצל נאוויק.

די פאליציי האט אפגעשטעלט די אויספארשונג געגען מנשה קוקא און זיין 11 יעהריגע טאכטער רחל, וועלכע זענען געשטאנען אונטער דער בעשולדיגונג פון ווארפען א באמבע און גארם זיין מהרערע קרבנות. אויך איז בעפרייט געווארען פון ארעסט זלמן גאלדשווייג, וועלכער איז ארעס-טירט געווארען אונטער דער בעשול-דיגונג פון פראוואצירען געשעהענישען אין טבריה, בעת וועלכע ער איז פער-וואנדעט געווארען.

דער יוד. בירגערמייסטער פון טריעסט פאפאלע ענקיץ פאלעם האט רעזיגנירט פון זיין אמט. אויף זיין ארט איז בעשטימט געווארען אג'א-טאליענער.

אג'אראבישע טעראריסטען-באנדע האט אויסגעפיהרט אג'אנפאל אויף דער אבטיילונג פון דער בארקלי-באנק אין שכם און צוגערויבט 6000 פונט.

ביי די גרעניצען פונ'ם שטער-טיל טשאנג-קו-פענג קומען ווייטער פאר די יאפאנישע סאווועטישע קאמפ-ען-א פארשטעהער פון יאפאנישען אוי-סערן-מיניסטעריום האט ערקלערט, אז יאפאן האט נישט בדעה איבערצויי-סען די דיפלאמאטישע אונטערהאנדלונ-גען וועגען די לעצטע געשעהענישען ביי דער סאווועטישע מאנדזשוריער גרעניץ. יאפאן איז גרייט צו א פרי-ליכער ליקוידאציע פון קאנפליקט און ערקלערט, אז די ענטוויקלונג פון די ווייטערדיגע געשעהענישען הענגט-א-ב פון ראזען פערבאנד.

פנים און אנשטאט שנהא וואס מען זייער, וועט גאר וואקסען לעבע און שלום, נאך זעהענדיג, אז דערווייל פערשט רשעות, דער ראסען-האט, וועל-כער פערשרייט זיך וואס אמאל אלץ מעהר איבער לענדער און ים'ען און האט שוין אויך דערגרייכט ביז אי-טאליען און פון דארט אלץ ווייטער און ווייטער. האב איך אויך די דאזי-גע געדאנקען נישט אויסגענוצט אלס טעמא פאר מיין טרייסט-פעליטעטאן. ביז איך געזעסען און געטראכט, ביז איך בין איינגעדרימלט געווארען און פלוצים האט זיך מיר פארגעשטעלט דאס פאנטאסטישע בילד פון ישעיהו הנביא, וועלכער פרעדיקט דעם וויהא באחרית הימים-ווי אזוי א שפעס מיט א וואלף הייערען צוזאמען און א קליין יונגעל פיהרש זיי. דאן האב איך גע-זעהן ווי אזוי אלע הארמאטען, וועלכע ווערען היינט אין א גרויסער צאהל פראדוצירט ווערען פערוואנדעלט אין אקער-אייזענס און אנשטאט א פחד, וועלכער בעהערשט די היינטיגע מענש-הייט, ווערען אלעמענס פערצער אג-געפולט מיט פרייד און א הארציג גע-זאגט שאלט. ארויס פון אלעמענס ברוס-טען, עס איז גוט, עס איז א נחת צו לעבען אויף דער וועלט.

ווער ווייסט ווי לאנג איך וואלט אזוי זיס גע'חלום'ט, ווען נישט דאס געשריי פון א צייטונגס-יונגעל, וועל-כער האט מיך אויפגעוועקט מיט די אויסגעשרייען וועגען די געשעהענישען אויפ'ן ווייטען מורח, צווישען רוסלאנד און יאפאן...

פונדעסטוועגען אבער האב איך בע-שלעסען אייך צו דערצעהלען פון מיין חלום וועגען פערצער צייטען, וואס קאן זיין דערווייל. בזמן הזה, די איי-ציגע טרייסט...

סמאל

ווענען א יידישען פערלייגטען פראגם

פון לעא קעניג

מיר ווייסען, מיר האבען געהערט, אז עס זענען געווען צוגעשטעלט עס-ליכע, צי א פאך, יודישע מעמארא-דומס צו דער קאנפערענץ.

איז טאקע דעריבער אונזער פראגע: פארוואס איז אונזערליכע געווען צוגע-שטעלט אין מעמאראדום, אין וועל-כען עס זאל זיין אויסגעדריקט דער ווילענדער לעבענס-ווילען-מונ'ס גאנ-צען יודענטום?

פאר וואס האבען זיך נישט געקאנט די פערזאנלעכע פארשטעלער פון אלע אונזערע גרויסע פארטייען, אינ-סטיטוציעס און בעוועגונגען, פריהער צוזאמענרעדען און צושטעלען איין ווירדיגען און קאנסטרוקטיווען מעמא-ראדום?

איז דאס טאקע אזוי אונגעגלייך געווען? זענען די פארטיי "שבולת" און אומביצעס שטארקער און וויכטי-גער ווי דער גורל, דער סטאטוס פונ'ם יודישען וועלט פירנערסט, פונ'ם יודישען פאלק, וואס ווערען איצט אזוי בארעכערט געדראהט? זינגען פראגמאנטען יודענטום נישט געקענט זיך איינפערשטעלן און ארויס-לאזן איין מאניפעסט ביי דער גע-לעגנהייט-די קאנפערענץ אין עוויאן?

האט דאס געוויסען פונ'ם פאלק און זיין ברענענדיגער ווילען צו לעבען נישט געקענט דיקטירען אזא מאני-פעסט?

און איצט-די טראגישע געשעה-נישען אין א"י, וואס אונז יודען אין חוץ לארץ פאנארוהיגט איצט אמי-מיסטען זענען די בולט'ע סימפטא-מען, אז דאס פאלעסטינער יודענטום (און זייער פיהרערשאפט) געפינט זיך צינדערב א טראגישער שפאלטונג. א שפאלטונג, וואס קען חלילה פיהרען צי א נייעם חורבן, צו א חורבן הארץ. נאך איידער דאס לאנד איז אויפגע-בויט געווארען, מיר וועלען זיך איצט נישט אריינלאזען אין דער פראגע, ווער ס'איז גערעכט: צי די, וואס זע-נען פאר האלגה, אדער די אנטגי-העלג'יסטען, ווייל זיענען פון ווייטען אין אריסטאנען מיינונגען איז אפ-זינדיג, אבער אונז יודען, וועלכע גע-פינען זיך אינ'ם סאמען קלעם פון יו-דישע ציונות און זעהן, אזוי צו זאגען, דאס גאנצע טרויעריגע בילד פונ'ם יודישען לעבען, מוז א צט סימבא-לישען די אייבערשטע פראגע:

איז טאקע אפסאלוט אונגעגלייך, אז אויך צינדען זאלען זיך די העלגה'יס-טען און אנטגי-העלג'יסטען צוזאמען-רעדען זיך אין זיך פערלייגטען אויף

די זעהר וויכטיגע און היסטארישע קאנפערענץ אין עוויאן, און... די לעצ-טע זעהר טראגישע געשעהענישען אין א"י-געשעהענישען, וואס קיינער קען נאך נישט פאראויסזעהן צו וואס זיי וועלען פיהרען-האבען אונז בולט'ער, ווי ווען עס איז פריהער, בעוויזען ווי צוריסען און נישט פערלייגטען עס איז דער יודישער דעת הקהל, ווי נישט פערלייגטען עס זענען אונזערע פערזאנלעכע קערפערשאפטען און אינסטיטוציעס, און ווי עס פעהלט אונז א ווייטענדיגע, קאנסטרוק-טיווע שטאטוס מאניפעסט.

דאס יודישע פאלק, די יודישע מא-סען לעבען איצט איבער א אונגע-הויער קריטישען פערלאך, א פערלאך, אין וועלכען אונזער גאנצער סטאטוס-נאציאנאלער און ציווילער-וועלט אי-בערגעשטאנען אינ'ם גיהנום פון אונגעהויער ווילדע, כמעט סטיכישע געשעענישן און רדיפות אויף יודען.

און אין דער זעלבער צייט געשעהט כמעט ווי א נס: דער פערזענלעך פון א מעכטיגער רעפובליק פעררופט א אונטערשטאטליכע קאנפערענץ ווי צו העלפען די פליטים פון דייטשלאנד און עסטרייך. עס רופען זיך אב מעהר ווי דרייסיג מלוכות אויף דעם רוף פון פרעזידענט, און די קאנפערענץ איז אפגעהאלטען געווארען... פון דעם רעזולטאט וועלען מיר צינדען נישט רעדען, ווייל ער איז ווייט נישט אזוי וויכטיג ווי דער פאקט, אז א קאנפערענץ איז אפגעהאלטען געווא-רען, אז א גרויסער אנהויב איז גע-מאכט געווארען. און וואס איז אפשר פונקט אזוי וויכטיג: איז עס נישט געווען איינע פון די קאנפערענצען, וועלכע ווערען אפגעהאלטען און פער-געסען, די עוויאן-קאנפערענץ איז נאך, קען מען זאגען, אין סעסיע; זי וועט אין אויגוסט פארטעגנעט ווערען אין לאנדאן, וואו עס וועט זיך געפינען דער צענטראל-קאמיטעט, וועלכער וועט דארפן אנהערען מיט דער הילף ארבייט פאר די הונדערטער טויזנט-דער פליטים.

אבער די פראגע, וואס שטעלט זיך צינדען ביי א סך פון אונז איז: וואס פאר א פנים האט דאס יודישע פאלק דורך זיין אפיציעלער פארשטעלער-שאפט, געוויזען בשעת דער עוויאן-קאנפערענץ?

האט דאס יודישע פאלק הויך גע-רעדט און געמאכט פון די פארשטע-הער פון די דרייסיג מלוכות, וועלכע זענען געקומען זוכען הילף פאר די הונדערטער, טויזענדער פליטים און... פאר די הונדערטער, טויזענדער פא-טענציאלע פליטים.

צוריק צום פינסטערן מיטעלאטער

פון דר. א. מאקדוני

וואס וועט עס זיין מיט אונזער ארי-מער, אלטמערקער וועלט? וואהין קיינעלעט זי זיך, די אומ-גלייכע?

דאס זענען די פראגען, וואס איינער שטעלט איצט דעם אנדערן מיט טיפען יאוש.

און קיין ענטפער דערווארט נישט דער פירנער, אין דעם אופן ווי ער שטעלט די פראגע איז שוין דא זעהר א זיכערער ביטערער ענטפער.

צום אפגורנד, צום אומקום.

אז ווי מען האט ערשט דא נישט לאנג געוואוסט גענוי, אז די גוטע, ליכטיגע וועלט שפאנט צו איהר גליי-ליכען מארגען צו איהר גרויסער גאולה פונקט אזוי ווייט מען ערשט גענוי, אז די וועלט אונזערע קיינעלעט זיך צום אפגורנד.

דער מענטש איז בטבע א פאנטאזיאר, א אילוזיע מאכער, א לופט שלעסער בויגער און א טרויערער.

האט ער אויסגעטרוימט און אייגענע-פאנטאזיעס די ליכטיגסטע, די שענסטע צוקונפט פאר דער וועלט.

אבער ראשית כל, האט ער זיך אליין געקריגט פאר דער וואנדער-מאכער?

איין טאקטישער פלאטפארם?

אפילו די, וואס שטעהן מחוץ למחנה ווייסען, אז א סך "שלעכט בלוט" האט זיך אנגעזאמלט אין צו-טיילען די התחדות פון די רעוויזיע-ניסטען. ס'איז מסתמא אויך אמת, אז אינעמיש און טעמפערעמענטאל זענען די רעוויזיעניסטען אפגעטיילט פון דעם דעמאקראטישען צי האלב-דע-מאקראטישען ציוניזם.

אבער דאס לאנד איז דאך צינדען געפארהן דער גאנצער ישוב. און די געפארהן וועט ווערען אלץ גרעסער און אפגעלער, ווען די צידים וועלען זיך איינשטארען און זיך האלטען ביי זייערע אייגענע טאקטיקס און נאך אנהויבען מלחמה האלטען איינער מיט'ן צווייטען, פעהלט אונז טאקע צינדען נישט מעהר ווי א ציווילע יודישע קריג אין א"י? ווער וועט דערפון געווינען? - נישט דאס פא-לעסטינער יודענטום, נישט ארץ ישראל, און אויב אויך נישט די אראבער, וועט אבער דער "כתוב השלישי" - ענגלאנד-קומען און זאגען: איהר ביידע זענט נאך נישט פעהיג זיך זעלבסט צו רעגירען, און אויך וועל דערפאר מוזען הערשען אין א"י ביז רמה.

אונז אלעמען דא אין חוץ לארץ דאכט זיך, אז דאס פאלעסטינער יו-דענטום דארף איצט, נאך מעהר ווי ווען עס איז פריהער, זיין פערלייגטען אין די אינטערעסען פון ארץ ישראל.

טאקטישע פאלעסטינער יודענטום, אזוי אבער זיי כ'געהער נישט צו די דאזיגע טאקטיק-טען, קאן איך נאך זאגען פראגס פראגאטיש, אז אזא ווינקל, ווי עס זענען די פיענינען, האב איך מיר אין דער פאנטאזיע נישט פארגעשטעלט, עס איז מעהר ווי דער גן עדן התחתון, עס איז נישט מעגליך יעדענפאלס פאר מיינע בעשירענע כחות עס צו שיל-דערען, איך ווייס נאך, אז דאס איז וואונדערבאר רייצענד, עס פער'שפורט עס מאכט פריגעסען אין דער גאנצער וועלט; עס ווילט זיך נישט וויסען, וואס עס טוהט זיך ערגיץ. אין אג-בליק פון דער דאזיגער הערליכער פא-נאראמע, וואס עס שטעלען מיט זיך פאר די פיענינען, בעקומט מען עלית נשמה. צייטען די הויכע גלייכע בערג-שטייגער, ערשטווייז' מיט בוימער בעדעקט און הינטען-גרינע מחיה'דיגע שטעלעך מיט גראען בעוואקסען, מליטס דער דוגאנצ'יק; וואו דינע אוי-גען קוקען, האסטו הערליכע פיינזושען בארג און בוים און וואסער און די לופט איז ווי די שטארקסטע שמייט, וועלכע רייצען דיין נאז, א קיהל וויי-טעל פון דוגאנצ'יק גלעט דין און גנב'ט זיך אריין אין דיין נשמה און מענטש וויין ווי פערזאנלעך, ווערסטו דא רהיג און מילד, עס איז דא אזא געמיהל, וואס מען קען נישט איבערנעמען מיט

ווערסטו, מען מוז עס אליין זעהען און זיכערלעכען, ווען מען איז אין די פיענינען רייסט זיך ארויס אפילו פון א פערשטיינערט הארץ דער אויס-דרוק: מה נאה איילן זה, ווי שעהן און הערליך איז גאט'ס וועלט!

אין די פיענינען איז א גאנצען טאג א בעוועגונג, סיי די געסט פון שטאטוויג, אויב זיי פערטיגען זיך נאך אב מיט זייערע אינהאלטציעס, סיי די געסט פון קראשטשענקא און פון די אנדערע נאנטע מקומות קו-מען צו לויפען אין די פיענינען אב-רהיען, ווער עס קומט צו פיס און ווער מיט א פיאקער, בארד ביים אג-קום, שטעהט א ציגיינער-ארקעסטער, וועלכער איז דין מקבל-פנים מיט מו-זיק, דאן האסטו א קוואל מיט גע-שמאקען טראק וואסער, אויך קאנסטו דיר דאס אונטערלעהנען ס'הארץ, ארום און ארום זענען פעהאנען בענק, וואו די קאנסט ויצען און זיך צוהערען צו דער מוזיק און דערביי צפעס גע-מען אין מולד אריין.

אביסעל ווייטער האסטו די פוילישע גרעניץ און נאך אפאר טייט די טשע-כישע גרעניץ.

ס'רוב פיענינען-בעווער שיענען זיך אבער אריבער אויף דער צווייטער זייט דוגאנצ'יק, וואו ס'הייבט זיך ערשט אן א ניי לעבען, בערגלעך און טאהלען, ארום און ארום טישלעך, וואו מען

אבער עס איז ווערט געווען, דער מענטש איז איבערגעשאפען געווארען, אינגאנצען איבערגעשאפען געווארען.

און אט איז געקומען די בלוטיגע וועלט-מלחמה און האט מיליאנען און מיליאנען מענטשען גענעבען ביקסען אין די הענד און זיי געשיקט מארדען זיי-ערע מיטמענשען.

און דער מענטש איז פאל געווארען. די אלע פירמע תורות און אלע שיינע אידעאלען, די אלע גרויסע גע-באטען פון מאראל און אלע לויטערע מילאזאפעס זענען איהם ארויסגעפלי-גען פון קאפ.

פיר יאָהר מלחמה האט געמאכט צו נישט די גרויסע אנשטרענגונגען פון הונדערטער און הונדערטער יאה-רען.

מיט דער מאראל און אידעאלען איז עס שטענדיג אוי - עס נעהמט א סך צייט און א סך מיה צו אריינזאמעלען זיי אין מענטשליכע קעפ, אבער עס נעהמט א רגע צו ארויסשלאגען זיי פון זייערע קעפ.

איז די גוטע, פרומע וועלט געווא-רען הפסיכ'דיג.

א הפס' וועלט איז די גוטע, פרומע וועלט געווארען, זי שטעלט כסדר אויס א שקאצ'ט צונג איהר אייגענעם שיי-נעם נעכטען, זי טוט כסדר צו להכעיס איהר גוטען און פרומען נעכטען.

וויפיל האט עס גענומען ביו מען האט דער וועלט אריינגעגעבער אין קאפ אריין, למשל, אז אלע מענטשען זענען גלייך, זיי קומען אויף דער וועלט גלייך און געהען אוועק פון דער וועלט גלייך, מען האט געמוזט קע-פען הונדערטער און הונדערטער יאה-רען, מען האט געמוזט אויסרייניגען דעם מענטשליכען דענקען פון די בערג פון פאראורטיילען מיסט, וואס האבען זיך אפגעלייגט אויף איהם פאר טוי-זענטער און טויזענטער יאהרען, דא האט מען געמוזט קעמען גענען גע-פעלשטע רעליגיעזע געבאטען, דא האט מען זיך אפגעשטויסען אויף פוסטער, אויף נארישער מענטשליכער גאווה, אויף פערזאנלעכע און געזונל'טע מענטשליכע פרווילעגעס.

אבער מען האט עס ווי עס איז אויסגעקעמפט טעאָרעטיש און אפילו דא און דאָרט אויך פראקטיש-זענען געקומען די פער'סמ'טע מל-חמה-קיינער און האבען אויף דאס ניי צעטיילט מענטשען אויף נאָגעלע רע-סע און אויף נידריגע ראָסען. די נאָציש האבען נישט בלויז סע-אָרטיש אייפגעלעבט א וויסען פאָר-אָרטיש, זיי פיהרען איהם דורך אין לעבען, אין טאָג-טעגליכען פראקטישען לעבען.

א כאָפּטע טייוואָלים פריש פון דער מלחמה האט מיט איין שטריך פון יו-דען עס - האצות'דיגער פערדער אלץ אדורכגעשטראכען.

דער ווייטער עס-הארץ האט בע-זיגט גאנצע מחנות פון גרויסע גע-דערלאנגט דיר פון גאספאדא פיע-ניסקי' א גוט גלעזעל טהע, זייער-מילך, א געשמאק שטיקעל שוואַרץ ברויט מיט פוסער אד'גל, אלץ במקח השוה. דערביי איז מען צו דיר זעהר העפליך, וויילסטו, קאנסטו דיר דינגען א קאָיאָק (לודקע) און אַרומשווימען אויפ'ן דוגאנצ'יק.

אויף דער צווייטער זייט איז פול מענטשען. מייסטענס, ווי געוועהנליך, אחינו בני-ישראל און אויב עס איז דא אַנאָיסטרוק פרייהייט, וואו עס אין הונדערט פראצענט געזאגט גע-וואָרען אין די פיענינען-בײַ טישלעך ויצען יודען, אויך א גרויסע צאהל גאליציאנער יודען מיט די גרויסע בערד און נאך לענגערע פיאות, אויס-געטהען די יובעצעס מיט די יארמעל-קעס אויף די קעפ און שמועסען זיך הויך אדער קוקען אריין אין א ספר. אנדערע ווידער שפילען אין קארטען אדער אנדערע שפילערייען, רוהיג, אהן געוואונען קיינער טשעפעס דין נישט פון די פערנעסע גאָר, אז אין פוילען זענען פעהאנען גאָראָוועס אדער אַנטיסעמיטען, איבערהויפט זעהט מען דא א סך יודען, וואס זע-הען אויס ווי רבנים, וועלכע פראווען דא הלכות פיענינען מיט א לשם יחור...

עס וועט אויסזעהן ווי א פאָרע-דאָקט, אַפּער עס איז א פאָקט, בעיני דערלאנגט דיר פון גאספאדא פיע-ניסקי' א גוט גלעזעל טהע, זייער-מילך, א געשמאק שטיקעל שוואַרץ ברויט מיט פוסער אד'גל, אלץ במקח השוה. דערביי איז מען צו דיר זעהר העפליך, וויילסטו, קאנסטו דיר דינגען א קאָיאָק (לודקע) און אַרומשווימען אויפ'ן דוגאנצ'יק.

אויף דער צווייטער זייט איז פול מענטשען. מייסטענס, ווי געוועהנליך, אחינו בני-ישראל און אויב עס איז דא אַנאָיסטרוק פרייהייט, וואו עס אין הונדערט פראצענט געזאגט גע-וואָרען אין די פיענינען-בײַ טישלעך ויצען יודען, אויך א גרויסע צאהל גאליציאנער יודען מיט די גרויסע בערד און נאך לענגערע פיאות, אויס-געטהען די יובעצעס מיט די יארמעל-קעס אויף די קעפ און שמועסען זיך הויך אדער קוקען אריין אין א ספר. אנדערע ווידער שפילען אין קארטען אדער אנדערע שפילערייען, רוהיג, אהן געוואונען קיינער טשעפעס דין נישט פון די פערנעסע גאָר, אז אין פוילען זענען פעהאנען גאָראָוועס אדער אַנטיסעמיטען, איבערהויפט זעהט מען דא א סך יודען, וואס זע-הען אויס ווי רבנים, וועלכע פראווען דא הלכות פיענינען מיט א לשם יחור...

אין גן-עדן התחתון

אביסעל איינדרוקען פון אַברוה-חודש

פאָסט אין אין אנדערע אפיציעלע אמי-טען, הענגען געדווקטע פלאקאטען מיט'ן אויפשייט: דער לעטניק און טוריסט זענען די לעבעסטע געסט. זיי פאר זיי העפליך. און פאקטיש ווייזט מען דא ארויס א געוויסע העפליכע בעציהונג צום לעטניק און טוריסט. דערביי הייסט מען זיך אבער פאר דער דאזיגער העפליכקייט בעצאהלען מיט פוילישע וואָטעס...

פיענינען...

צווישען קראשטשענקא און שטשאו-ניץ געפינען זיך די בעריהמטע פיע-נינען.

געהערט האב איך פון זיי נאך מיט יאהר'ען צוריק פון די פערשידענע סו-ריסטען, מיט וואס מען עסט דאס אבער, האב איך נישט געהאט אנהונג ביז דער צופאל האט געוואלט, אז אויך מיין ווייניגקייט האט געהאט די מעגליכקייט צו זיין אין די פיע-נינען.

שילדערען ווי אזוי עס זעהען אויט די פיענינען, בין איך נישט אימ-שטאנד, ווייל צו דעם דארף מען א גרויסען פאָקט אָדער לכל הפחות א

די טשענסטאכאווער קאלאניע

קיין שטאטוויז' קומען מענטשען פון ארבע מנות העולם אויך טשענסטאכא-ווער זענען שטאט נעסט אין שטשאו-ניץ. הויט אבער ווי קראשטשענקא איז אַמאָנהענטסטען צו שטשאוויץ מאכען די דאָרטיגע געסט אויספלונגען קיין קראשטשענקא און זעהענדיג, אז דאס איז א שעהן מקום. פראָטעזשירען זיי זייערע בעקאנטע, וועלכע נויטיגען זיך נישט אין אינהאלטציעס צו פאה-רען אויף אַברוה קיין קראשטשענקא און אזוי אַרומ איז דאס קליינע מקום קראשטשענקא געוואָרען איינציגווייז דער זאָמל-פונקט פון טויזענדער געסט. און וואס א יאהר קומען אלץ מעהר און מעהר.

אזוי גוט ווי אין שטשאוויץ, האט זיך אויך אין קראשטשענקא דעריבער געשאַפן א טשענסטאכאווער קאלאניע, וועלכע האלט זיך צוזאמען, שפאצירט צוזאמען און מאַכט געמינזאמע אויס-פלונגען.

זיי העפליך...

אויף די ווענד פון קראשטשענקא ווי אויך אין גמינע-אָמט, אויף דער

אין חיפה אויף א ראד

אינדריקען

פיאסטער און מען בעקומט א דורכ-
לאז-שיין.
סעטעס מען אויף די דעכער און
מען קוקט זיך צו און מען קאמפניסט
ווער עס האט פערשעפטיגט און צו-
לייב וואס.
דער פערשעפטיגער טאג איז געווען
פול מיט פערשידענע איבערלעבונגען,
די געוועזענע וועגן אנגעצויגען.
אויף דער צווייטער גאס האבן
תימנער (נימנעסער) געוואוינט ביי
אנאראבער אין הויז. אין צוואנציגסטן
מיט די געשעהענישן האבן זיי בע-
שלאסן פון די אראבישע הייזער זיך
וויילען נישט פערלירען די לעקטאטור.
קריגט מען זיך, לויפט מען זיך צוזא-
מן, א פאר אראבער צו הילף דעם
אראבער, א פאר יודען צו הילף די
יודען, ווערט א געשריי, א טאראמא,
לויפט פאליציאנטען, אראבישע און
יודישע, אביסעל שפעטער, ווי שטענ-
דיג, מיט א געוויסער פערשעפטיגונג,
קומען אן די ענגלישע ארונים, וועלכע
צוטרעטן דעם עולם.
אין צעהן מינוט ארום - עס ברענט
א יודיש הויז, לויפט מען ווידער, מען
קלינגט, מען יאנט, עס פארהערן די
פייערלעכער און פלוצלעך הויפט אן צו
ברענען פון אנאנדערער זייט.
מיט קלאנגען, פערשידענע קלאנגען
איז פול די לופט: דא האט מען גע-
ווארפן א באמבע, דא האט מען
דערשלאסן א דורכגעהער, איבער די
גאסען ציהען מיהערן מיט מעבלעך,
מיט שטוב זאכען, יודען ציהען זיך

6 א זייער. איצט ווערען פוסט די
גאסען, אויסנאמעס צוואנציגסטן. די שטיבער
זענען אנגעגליהט פון דעם גאנצען
טאג, פון דער זון. כאטש מען זיך
אויף אויפ'ן דאך און מען קוקט
אראפ.
אויף דער צווייטער גאס דערברענען
די אונטערגעצונדענע הייזער. פון איין
הויז געהט נאך א געדיכטער שוואר-
צער רויך. פון אנדערען זעהט מען
שון נאך גאלאוועשקעס, די פייערלע-
כער און שווארצע קאסעס, פארהערן
אויף זייער גרויסער אויטא מאשין. די
מאשין איז זייער שטאלק, זי פערמאגט
א רעווערוואר, כ'נערענע שוין נישט
מיט ווייפל זיי האבען מיר, ביי א בע-
זוך, געזאגט, וואסער, ווייל וואסער
געפינט מען נישט באלד און נישט
אומעטום אין פלעסטיקע, פערמאגט
די מאשין זייערע עפעס אנאויסערע-
ווענליכע רעווערוואר, כמעט א ברי-
געם מיט וואסער. די פייערלעכער זע-
נען אלע יודען און רעקרוטירען זיך
הויפטוועגליך פון דער אינטעליגענץ.
פון דער דייטשער אינטעליגענץ, א
ריגאר - א מיליטערישער, עס מיהערן
אן געו. אפיצירען.
די פייערלעכער יאגען פון ארט צו
ארט און טרוממערען. פאר די על-
טערען א שוידער, פאר קינדער א
שפיל א שעהע.
אויף דער גאס רוישען פערשעפטיג-
טע היים גייערס, ענגלישע פאטרוילען
כאפען און שלעפען די פערשעפטיגטע
אין קאמיסאריאט אריין. דארטען קייט
מען זיך אפ מיט א פאר צעהנדליג
לע צערעמאנישקייט און פייערליכקייט.
עס איז א שטיקלע שלייער, עס
פערמאנענליכע דעם ערשטען שריט פון
מלחמה.
איז אט דער שלייער און דער שיין
פון געווענליכקייט אויך געווארען אי-
בעריג היינט.
אין שטאט בעפאלט דעם אנדערען
ווי א וואלד-נולן און ווארונג און
אין מלחמה-דערקלערונג.
אין שטאט ווארפט זיך ארויף
אויפ'ן אנדערען און אנאויסירט
אפילו.
אזוי האט יאפאן אהן קיין שום
מלחמה-דערקלערונג בעשלאסן כינע און
האט אגעריסען א שטיק פון כינע
מיט יאה'ען צוריק און אזוי פיהרט זי
איצט איהר בלוטענע מלחמה אין כינע.
און בעניטא מוסאליני האט עס גאכ-
געטון מיט עטיאפיע.
עס ווערט אפנים איצט אינגאנצען
אגעגעסאפט אט דאס פייגען בלעטל,
וואס האט פערדעקט אביסעלע די
גרויסע שאנד פון מלחמה...
...
א מענטש, וועלכער הונגערט. און כרי
צו פעררייבען דעם גרויסען דיסאדאנט,
כאפטו ארויס א מטבע גיסט דעם
אומגליקליכען און לויפט ווייטער.
דערביי אבער גיט א בליץ ארויף א
געדאנק, אז דער וואס האט געזעען
ביי דיר א נדבה האט געמאכט א
בייזען שפאס, ווארום ווי קומט דאס,
אז אין גן-עדן זאלען אויך זיין הונ-
גער, וועלכע שטרעקען אויס א
האנד א בעטען: שטענדיג א נדבה...
פאטאגראפישטען
אזוי ווי די מאדעשקע, זענען זיך
דא צונויפגעלאפען פאטאגראפישטען,
וועלכע פאראייניגען מענטש און נאטור
אויף א שטיקלע פאזיר און דאס אין
פערשידענע פאזעס: געבען דער ווילע,
אויפ'ן פלד, און דער עיקר-געבען
וואסער, אין די פיינלינגען. פאטאגרא-
פישע ווערען געמאכט ביחידות ווי
אויך קאלעקטיווע. געווענליך, לאנדס-
לייט און אפסטמאל אויך בעקאנטע.
מיט וועלכע מען האט זיך בעפרייגט
דעם אייגן-אויג.
די פאטאגראפישטען זענען פיינלינג
יאטען, זיי קוקען אן דעם פאציפעט,
ווייטען זיי שוין ווי איהם צו, נאכער-
רען. זיי דערקענען דעם, פויגעלי-
לויט די פערדערען, און אויב זיי טרע-
פען א, פרייער מאכט ער זיך פא-
טאגראפישטען אין א מנין פאזעס.
אין די פיינלינגען האבן איך בענע-
גענט א פאטאגראפישטע, א לעמבערגער
יאט, שמואל ענעל, ארבייט ער די
מלאכה, ווי אנאמאטער קינסטלער. ער
רעדט אויף טעליכע שפאצן: מיר

לענטע, פון גרויסע קעמפער און פון
גרויסע איבערלעבער.
ווער ווייטע ווייטעל צייט עס וועט
נעהמען צו אריינהאמערן צוריק אין די
דייטשישע קעפ, אז מענטשען מעג איי-
נער האבען א לענגע נאך און דער
אנדערער א קורצען, שמאלציגען האלד
זענען ביידע גלייך.
...
די מארגל איז אריינגעדונגען או-
מעט, זי האט זיך אפילו אריינגע-
ריסען אין דער מלחמה גומא און
דארט איינגעשטעלט בעשטימטע מא-
רגלעשע בעציהונגען.
זי האט למשל, איינמאל פאר אלע
מארגל איינגעשטעלט, אז די מענטשען,
וואס האלטען ביקסען אין זייערע הענד
זענען שונאים און גענען זיי דארף
געפיהרט ווערען די מלחמה.
אבער די ציווילע בעפעלקערונג, די
בעפעלקערונג וואס האט נישט קיין
ביקסען אין די הענד, די בעפעלקערונג
וואס לעבט פרייליך ווי אין די גוטע
פריידעס צייטען, טארען נישט בעהאנ-
דעלס ווערען ווי שונאים, זיי דארף
מען לאזען צוריה.
א פיצעלע מארגל האט זיך אריי-
געריסען אין דער מלחמה גומא.
און דאס דאזיגע פיצעלע פירט
האט הומאניזירט אביסעלע די ברוטא-
ליסעס און רציחה פון מלחמה.
דאס איז געווען איינע פון די גרעס-
טע נצחונות פון דער מארגל, זי האט
אבערטיילט די היינטיגע מלחמה פון
דער אמאליגער, זי איז אמאליגע מלחמה
האט דערקלערט אלעמען פאר איהרע
שונאים און האט זיי אויסגעמארדעט,
אבער געמאכט פון זיי קלאפער. די
היינטיגע מלחמה האט נאר א שליטה
אויף די דירעקטע בעטייליגער אין
דער מלחמה, אבער אויף די פרידליכע
פירגער האט זי קיין שום שליטה נישט.
דאס דאזיגע פיצעלע מארגל האט
דא אויפגעטון עפנים גרויסעס און
וויכטיגעס, זי האט געצוימט די מלחמה,
זי האט איהר געשטעלט גרעניצען,
זי האט איהר דיקטירט, וואס זי מעג
און וואס זי טאר נישט.
אט דאס דאזיגע פיצעלע מארגל
איז איצט אגעגעסען געווארען.
קינדער אין די וויגען ווערען בע-
טראכט פאר שונאים און מען ווארפט
באמבעס אין זייערע וויגעלעך.
זקנים, פרויען און קראנקע ווערען
בעטראכט פאר שונאים און מען שיסט
אין מושב וקנימס, אין שפיטאלען און
אין שטילע, פאר א מלחמה-ווייפען.
אזא פיצעלע מארגל, אבער און
דעם דאזיגען פיצעלע מארגל ווערען
טויזענדער און טויזענדער אומשוידליגע
מענטשען דערשטארבען.
...
און האט מען געזע: בערס אין די
קעפ פון מענטשען, אזא פאלק איז איין
גוף און איין נשמה, אז א פאלק איז

ראית, אויפ'ן דונאיעץ אין די פיינלי-
נגען זענען געפארהען 2 יודען מיט
לענגע פיאזא אין רבינישע קאפעלעשען
אויף א קאצק און ארויסגעוועפן בע-
וואנדערונג ביי אלע צושייער מיט
זייער גוטען און וויכטיגען וויאטלעך:
ווען איך האב געשטייט פון דעם
מערקווידיגען בילד, וואס מען מיר
דערזעהלט, אז דאס איז נישט קיין
נייעס, אז אוועלכע זאכען טרעפען זיך
אפט, און פאקטיש האבן איך אזעלכע
מערקווידיגע בילדער, וואס זענען
ביי אונז א פאנטאזיע, געזעהען ווער
אפט.
ס'טרעפט אפמאל, אז אויפ'ן דונאיעץ
פארהערן ארויף אויף די שטילען געסט,
וועלכע זעהען ווי אזוי יודען איבער-
הויפט אין די לענגע פיאזא לאזען
זיך וואויליגען, ווארפען זיי אנטיסע-
מיטישע לאזונגען, ווי: "זשידזשי דא
פאלעסטיני". פערשטען זיך דערפאר
די גוראלעס און פעררייגער זיך, אז
דאס זענען נישט ארטיגע, אז דאס
זענען געסט פון פויען, וועלכע ווערען
אין שטארשען און אזא מען זאל די
דאזיגע ווערטער נישט געמען אין
אכט, די יודען לאכען זיך אבער אויס
פון דעם הינטישען בילדען און טהוען
זיך דאס ווייטערע. מען קאן זאגען
מיט'ן גאנצען מויל, אז אין קיין שום
ווינקל אין דער וועלט איז יודען
נישט אזוי גוט, זענען יודען נישט
אזוי פריי, ווי אין די פיינלינגען.
צום סוף וויל איך בעמערקען, אז
כאטש איך האב וועגען די פיינלינגען
אנגעשריבען עטליכע צעהנדליג שורות,

ארויס פון דעם יודיש-אראבישען שטאדט
פערטעל.
וואלט די נאכט, די פיינסטערניש,
געווען, ווי אנאויסלעזונג אנאראביה
פאר די געוועזענע קומט עס נישט דע-
צו עס הויפט זיך אן דאס אנארהאנע,
אויפ'ן דאך מיט דער פיינסטערניש
וועקען זיך אויף די פראשעקטארען
פון אלע זייטען און אין ארום דער
שטאדט, דער היטהער צענטראלער
פראשעקטאר דרעהט זיך ארום זיין
אקס און שיקט די ליכט שטראלען
אין אלע ווינקלעך. אט קומען זיי
צו אונז בעלייכטען אונזער דאך און
אלע דעכער ארום, דער צווייטער
דאך, אויפ'ן צווייטען דאך קווארטירען
ענגלישע סאלדאטען, דער קריגס-דאמ-
פער, וואס שטעהט אין פאקט, האט
נאך א שטארקערען פראשעקטאר, און
אין זיין רייהע מאכט ער דעם שטרא-
לען קרייז ארום. אין א געוויסען
מונקט קרייצען זיך ביידע, די ליכט
שטראלען פון ביידע פראשעקטארען
צוואמען. קלענערע פראשעקטארען
געלייכטען די געוועזענע וועגען שט-
צען, עס מיהלט זיך די קריגס-צייט.
פון די ווייטע מונקטען, פון די דער-
פער ווינקען אין שטאדט אריין שטע-
רענדלעך פיינקענדיגע ווייטע ליכט
סיגנאלען פון פראשעקטארען.
די "אלדינגס ווייטער" אויפ'ן דאך
קאמענסירען: דארט, איהר זעהט, דארט
איז ווייטער רעכטס און ווייטער לעפ-
ט, "חניטה". און ווייטער מען זעהט
פון דער ווייטער, אויפ'ן האלד-גאס
פון ווייטען, ווייטען ים ווינקען פיי-
ערלעך, און דער קאמענטאטאר קא
מענטירט ווייטער: "איהר זעהט חניטה
סיגנאלירט! כ'זעה פאקטיש, ווי דאס
שטערענדע ליכטלע פון חניטה לעסט
און צינדט זיך לעשט זיך און שטראלעט
אויף. אבער וואס פאר א סיגנאל דאס
איז, ווייטען מסתמא די, וועלכע דאר-
טען דאס ווייטען, מיינ קאמענטאטאר,
דער שכן, האלט אז ער ווייטען אויך,
עס איז זאגט ער, דארטען געוויס
עפעס געשעהען, אפשר אנאייבערפאל
פון אראבער!
ס'קאן זיין, אינדערפריה זוכט מען
אין צייטונג, וואס עס האבן בעדיי-
טען די סיגנאלען פון חניטה. אנא-
בערפאל פון אראבער איז טאקע געווען
אבער נישט אין חניטה, אין אנא-
דערע זייט, לעבען יאגור, פון דארטען
האבען אויך געמונקען סיגנאלען, ווי
מיר האבען זיי געזעהען, אבער נישט
פערשטאנען.
- און אזוי שטעהט מען, און מען
קוקט אין די גלחטע און אין די וויי-
טען פערלירן און די מונקענדיגע
שטערן, און די שטראלען פון די
פראשעקטארען און מען בעמיהט זיך
פון זיי ארויסצוליינען וואס עס טהוט
זיך איצט אין נאהנטען אדער ווייטען
ישוב, ביז שפעט אין דער נאכט.
טאטיאנא פאקס

א קאפעלמייסטער, א קראשטשענקער
פירגער, וועלכער פערנעמט זיך אין
דער פרייער צייט מיט נאך א פאך -
מיט פרויעריי.
צום ראויגען קוואל ציהען טאג-
טעגליך הינדערטער לעסניקעס מיט
טעפלעך און גלעזער נאך וואסער און
אזוי ווי ביז מען קומט אויפ'ן ארט,
מאטערט מען זיך אפ גענוג, זעצט מען
זיך אפיעל אברהען אונטער די קלאנ-
גען פון מוזיק און מען טרינקט דאס
וואסער גאנץ געמיטליך.
ערשט 7 א זייער, ווען דער אר-
קעסטער הערט אויף צו שפילען, ווערט
פערמאכט דער, סטעפאן, און דער
עולם געהט מחנות'ווייז אהיים צום
אויבער ברויט.
יהי רצון...
יעדען אָווענד, פאר'ן שלעפען געהן
קוקען די לעסניקעס, ווי אויך די טו-
ריסטען אין הימלע אריין, כדי אויס-
צופאקען וואס פאר א וועטער מאר-
גען וועט זיין און דערביי מורמלען די
ליפען א יחי רצון, זאל זיין בעויליגט
אז אויך דער מארגענדיגער טאג זאל
זיין שעה און לויטער, דיר זון זאל
שיינען און דאס וועטער זאל זיין א
געראטענס, כדי מען זאל קאנען זיך
אברענען אויף דער זון, מאכען אויס-
פלוגען אין די פיינלינגען, שטענדיג
שטארשטין, פארהערן אויפ'ן דונאיעץ
און נהנה זיין מיט דער פולער מאס
פון גן-עדן התחתון.
ש. פראנק

א חסידי'שען יוד רעדט ער העברע-
איש, כאטש אפסטמאל טרעפט, אז דער
בע'פיות'דיגער יוד קוקט ווי א האהן
אין בני אדם און פערשטעהט נישט
קיין איין ווארט. צו שמענדריקעס
רעדט ער פאך גלעסעמא, נאך טאמער
פאקט ער היימישע יאטען, איז ער
א גליקליכער, רעדט ער א פליסיגען
יודיש, אז דאס אליין איז ווערט זיך
צו לאזען ביי איהם מאכען עטליכע
אויפגאבען.
ס'פערשטעהט זיך, אז נאכדעם, ווי
מען בעגעגענט דא אויף שרים און
טריט שמענדריקעס, איז דאס זיך
צונויפטרעפן מיט דעם לעמבערגער
פאטאגראפישטען אנאפארישונג.
דער "סטעפאן"-קוואל
קראשטשענק איז נישט בלויז אנ-
אברה-ארט פאר רעקאנוואלעסציענטען
און איז נישט בלויז געבענשט מיט א
מאלערישע נאטור-לאנדשאפט וואו מען
קאן טוריסטעווען, נאך קראשטשענק
גומא, נישט בשותפות מיט קיינעם,
פארמאגט אויך אנאייגענעם הייל-קוואל,
וואס רופט זיך, "סטעפאן".
העסט איינגעזעהען קור - טאקע
בעקומסטו ארויס א לעגיימאציע אין
דערמיט קאנטו טאג-טעגליך נאכמי-
טאג אָוועקענען צום זורא, "סטעפאן",
וועלכער געפינט זיך א קילאמעטער
פון דער שטאדט, אויף א הויכען בארג
און בעקומסט וואסער פון קוואל.
דערביי איז אבער דארט איינגעפאר-
דענט א פערוויילונגס-ארט, וואו עס
שפילעט יעדען נאכמיטאג א בלאז-אר-
קעסטער פון גראלעס, אנגעפיהרט דורך

א מענטש, וועלכער הונגערט. און כרי
צו פעררייבען דעם גרויסען דיסאדאנט,
כאפטו ארויס א מטבע גיסט דעם
אומגליקליכען און לויפט ווייטער.
דערביי אבער גיט א בליץ ארויף א
געדאנק, אז דער וואס האט געזעען
ביי דיר א נדבה האט געמאכט א
בייזען שפאס, ווארום ווי קומט דאס,
אז אין גן-עדן זאלען אויך זיין הונ-
גער, וועלכע שטרעקען אויס א
האנד א בעטען: שטענדיג א נדבה...
פאטאגראפישטען
אזוי ווי די מאדעשקע, זענען זיך
דא צונויפגעלאפען פאטאגראפישטען,
וועלכע פאראייניגען מענטש און נאטור
אויף א שטיקלע פאזיר און דאס אין
פערשידענע פאזעס: געבען דער ווילע,
אויפ'ן פלד, און דער עיקר-געבען
וואסער, אין די פיינלינגען. פאטאגרא-
פישע ווערען געמאכט ביחידות ווי
אויך קאלעקטיווע. געווענליך, לאנדס-
לייט און אפסטמאל אויך בעקאנטע.
מיט וועלכע מען האט זיך בעפרייגט
דעם אייגן-אויג.
די פאטאגראפישטען זענען פיינלינג
יאטען, זיי קוקען אן דעם פאציפעט,
ווייטען זיי שוין ווי איהם צו, נאכער-
רען. זיי דערקענען דעם, פויגעלי-
לויט די פערדערען, און אויב זיי טרע-
פען א, פרייער מאכט ער זיך פא-
טאגראפישטען אין א מנין פאזעס.
אין די פיינלינגען האבן איך בענע-
גענט א פאטאגראפישטע, א לעמבערגער
יאט, שמואל ענעל, ארבייט ער די
מלאכה, ווי אנאמאטער קינסטלער. ער
רעדט אויף טעליכע שפאצן: מיר

אז עס אבער נישט כספה מן הים
וועגען דער וויירליכקייט, וואס מען
פיהלט בעת מען איז דארט. פיהלען
קאן עס נאך דער מענטש, וועלכער איז
אליין דארט און לעבט עס איבער, איך
ווינט טאקע אלע אונזערע גוטע פריינד,
אז זיי זאלען אליין קומען אין די
פיינלינגען און אויך געניסען דעם
אמת'ן טעם פון גן-עדן התחתון, וואס
רופט זיך פיינלינגען.
ווען די וואוינטס אין קראשטשענק
זעצט זיך אויף אין די פיינלינגען,
אויף א פאקט, לויטע און פארהערט
איהם איבער א האלבע שעה איבער'ן
דונאיעץ איז דאס פערזענליכע וואס
די האט דערביי זאלען נאך ווייטען
אונזערע גוטע פריינד.
שענקט א נדבה
דו געהסט ארום אין די פיינלינגען,
מיט א גרינג-הארץ און מיט א זיסען
שמילעל אויפ'ן פנים פאר מענען,
פלוצים שטעלט דיר אפ א שווארץ
מיידעל אדער א בלאנדער יוד און
לייגט דיר פאר צו קויפען בליי-שטיי-
טען, באשר, זיי האבען שוין נישט
קיין מה צו הונגערשט און אויב די
וועסט קויפען א בליי, אבער די וועסט
גלאט געבען א נדבה, וועסטו א יודיש
קינד ראטעווען פון א זיכערען טויט.
אין דער ערשטער מינוט בלייבסטו
שטעהן צונויפגעלעט, דו בענעמסט נישט
וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, ווי איז
דאס מעגליך טראכטסט, אז דא צווי-
שען די טויזענדער מענטשען, וואס זע-
נען זיך צונויפגעפארהערט, כדי זיך גע-
ניסען פון לעבען, דרעהט זיך ארום

אז עס אבער נישט כספה מן הים
וועגען דער וויירליכקייט, וואס מען
פיהלט בעת מען איז דארט. פיהלען
קאן עס נאך דער מענטש, וועלכער איז
אליין דארט און לעבט עס איבער, איך
ווינט טאקע אלע אונזערע גוטע פריינד,
אז זיי זאלען אליין קומען אין די
פיינלינגען און אויך געניסען דעם
אמת'ן טעם פון גן-עדן התחתון, וואס
רופט זיך פיינלינגען.
ווען די וואוינטס אין קראשטשענק
זעצט זיך אויף אין די פיינלינגען,
אויף א פאקט, לויטע און פארהערט
איהם איבער א האלבע שעה איבער'ן
דונאיעץ איז דאס פערזענליכע וואס
די האט דערביי זאלען נאך ווייטען
אונזערע גוטע פריינד.
שענקט א נדבה
דו געהסט ארום אין די פיינלינגען,
מיט א גרינג-הארץ און מיט א זיסען
שמילעל אויפ'ן פנים פאר מענען,
פלוצים שטעלט דיר אפ א שווארץ
מיידעל אדער א בלאנדער יוד און
לייגט דיר פאר צו קויפען בליי-שטיי-
טען, באשר, זיי האבען שוין נישט
קיין מה צו הונגערשט און אויב די
וועסט קויפען א בליי, אבער די וועסט
גלאט געבען א נדבה, וועסטו א יודיש
קינד ראטעווען פון א זיכערען טויט.
אין דער ערשטער מינוט בלייבסטו
שטעהן צונויפגעלעט, דו בענעמסט נישט
וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, ווי איז
דאס מעגליך טראכטסט, אז דא צווי-
שען די טויזענדער מענטשען, וואס זע-
נען זיך צונויפגעפארהערט, כדי זיך גע-
ניסען פון לעבען, דרעהט זיך ארום

RODZINIE DZIAŁOWICZ
z powodu przedwczesnego zgonu Ich Męża i Ojca
b. p. DANIELA
wyrażają głęboki żal
Gostyńscy.

צו לייענדיגן טויט פון אונזער פריינד
דניאל דזיאלאווויטש
דריקט אויס די איבערגעבליבענע פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל
מאיר געלבער אין פאמיליע

דער **פאמיליע דזיאלאווויטש** אין פרוי ברוזאקא
צו לייענדיגן טויט פון זייער ליבען
דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

ישראל דאנציגער אין פרוי

Naszemu koledze
JANKOWI i RODZINIE
z powodu przedwczesnego zgonu Ich Ojca i Męża
B. P. Daniela Działowicza
wyrażają żal i współczucie
FERENS, ZELKOWICZ, ALEK, SZYMEK i HENIEK EPSZTAJNOWIE. KON, A. ROZENBAUM.

Serdeczne współzucie wyrażamy
RODZINIE DZIAŁOWICZ
z powodu przedwczesnej, nieodżałowanej śmierci Ich
MĘŻA i OJCA
Uczestniczymy w Waszym głębokim bólu
M. Rozenwajgowa z Rodziną.

Naszemu Przyjacielowi
Ryskowski oraz Rodzinie Działowicz
z powodu przedwczesnego zgonu Ich
b. p. MĘŻA i OJCA
składają wyrazy głębokiego współzucia
Cesia i Dadek.

Z powodu śmierci
b. p. Daniela Działowicza
wyraża pozostałej Rodzinie szczere współzucie
firma B. HOFMAN i S-ka.

Wzruszeni przedwczesną śmiercią
b. p. Daniela Działowicza
wyrażają szczere współzucie pozostałej Żonie i Dzieciom
S. MITTLEROWIE

RODZINIE DZIAŁOWICZ
z powodu zgonu Ich nieodżałowanego Męża i Ojca
b. p. DANIELA
wyraża najgłębsze współzucie
I RZĄSINSKI z RODZINĄ

דער פרוי דזיאלאווויטש אין קינדער
אינ'ם גרויסען צער צו לייענדיגן טויט פון זייער מאן און פאטער
דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
פאמיליע באטשאן

דער פאמיליע דזיאלאווויטש
צו לייענדיגן פריהציטיגען טויט פון זייער איבערגעבליבענען מאן און פאטער
דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
שלום בושאקסי אין פרוי

די פאמיליע בושאקסי און דזיאלאווויטש
צו לייענדיגן פריהציטיגען טויט פון
דניאל דזיאלאווויטש
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
יצחק בענעט אין פאמיליע

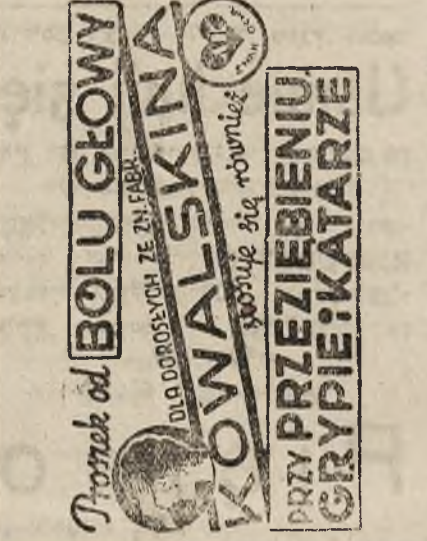
דער פרוי דזיאלאווויטש אין קינדער
אינ'ם גרויסען צער צו לייענדיגן פריהציטיגען טויט פון זייער מאן און פאטער
דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
ה. דראדזיק אין פאמיליע

דער פאמיליע דזיאלאווויטש צו לייענדיגן טויט פון זייער מאן און פאטער, מייןבראן פריינד
דניאל
מיין טיפסטען מיטגעפיהל
דוד פיליפאווויטש

א טרויער-זיצונג פון דער אלטער און
נייער קהלה-פערזאנלעכע נעוויממעס
דעם טויט פון דאָזיגן דניאל דזיאלאווויטש
וויטש נ"ע.
פרעזעס ראָזענבערג שילדערט אין
קורצע ווערטער די פערזאנלעכע פון
נפטר און זיין אַרבייט פאר דער קהלה
און בעס צו בעהרען זיין אַנדענקען
מיט אויפשטעהן.
די פערזאנלעכע פערזאנלעכע דאָן אַרבייט-
צוגעבען טרויער-מודעות און אַנטייל-
צונעמען אין דער לוייה.

אין דער לוייה האבען אַנטייל גענו-
מען איינעם טויזענד פערזאנלעכע. די
גרויסע צאָהל האַנדלעכער, וואס האָ-
בען בעגלייט דעם נפטר, בעווייזט ווי
ווייט בעליבט ער איז געווען אין
זייערע רייען.
פאר'ן בית-עולם זענען געווען אויס-
געשטעלט אלע פעהנער פון די צעכען
מיט'ן האַנדלעכער-פאָהן בראש.
אויס'ן בית-עולם איז די מטה גע-
דעקט געווארען מיט דער האַנדלעכער-
קער-פאָהן.
עס האבען דעם נפטר מספיד געווען
דער מורה הוראה ר' בנימין רובין,
אין נאָמען פון די האַנדלעכער - ה'
אַנעפּפּהרעס, אין נאָמען פון "אחינוע" -
ה' גאָלסטער, אין נאָמען פון דער
קהלה - פרעזעס ראָזענבערג.

די הונדערט האָס געמאכט דער
שטאָדט-האָס 'ה' כאָלעווע.
דער נפטר האָט לויט זיין לעצטען
וואונש בעקומען א קרע נעבען דעם
פערשטאָרבענעם האַנדלעכער-טהווער
אברהם דזיאלאווויטש נ"ע.

KOWALSKINA
PROTEK od BÓLU GŁOWY
PRZY PRZEBIEGU GRYPI i KATARZE

דער פרוי דזיאלאווויטש אין קינדער
אינ'ם גרויסען צער צו לייענדיגן טויט פון זייער מאן און פאטער
דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
ב. קויפמאן אין פאמיליע

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דעם ה' **הירשל מיטעלמאן** און פאמיליע צו לייענדיגן טויט פון זיין פאטער
מרדכי
המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די גבאים און מתפללים פון דער שטאָדט-שוהל.

צו לייענדיגן טויט פון אונזער פריינד
אברהם שטיינקעלער נ"ע
דריקען אויס דער איבערגעבליבענער פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
פאמיליע פאָלוס

צו לייענדיגן טויט פון אונזער קינדע און פריינד
אברהם שטיינקעלער נ"ע
דריקט אויס דער איבערגעבליבענער פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל
יאָקוב ניימאָרק אין פאמיליע

Koledze naszemu **HENKOWI STEINKELLEROWI**
z powodu przedwczesnej śmierci
OJCA Jego
wyrazy szczerzego współzucia składają
Lola, Jadzka, Berek, Julek i Jankiel.

Koledze **Srulkowi Kirszenbaumowi** z powodu zgonu
b. p. OJCA Jego
składają wyrazy szczerzego współzucia
Mandel, Gotlib, Guterman, Ajlenberg.

Koledze **Henkowi Steinkellerowi** z powodu
zgonu Ojca Jego
b. p. ABRAHAM A
wyrażają żal i współzucie
Heniek Birman, Izrael Szttybel, Roman Preger.

פערזענליכע רעם צווייטען סעזאן פון די "טאָז" = קאָלאָניעס

בערג אויף יאָנסאָגורסקא 20.
פון דער האַלב-קאָלאָניע האבען גע-
נאָמען 160 קינדער. עס זענען אַנווע-
זענד געווען ה"ה: פרעזעס ראָזענבערג,
דירעקטאר פון דער אַוועזענעסטישע-
נאָנסקיעוויטש און נאָנסקיעוויטש זשעפּאָק-
מגד. יאָן קרול פונ'ם וואַיטוואַיטשען
קאָמיטעט צום שוץ פון קינד און יוגענד,
שטייגעלסקי פון מאָניסטראַט, פרוי דר.
ליפּינסקא, פרוי דר. קאַלין, פרוי צהר-
ליך, דר. ליפּינסקי, דר. וויזענפעלד,
לעדער, צאָהן-סעכניק ש. גרינבערג
און די "טאָז"-דאָקטוירים, ווי אויך א
רייזע איינגעלאדענע געסט.

עס איז אינסצעניזירט געווארען א
סקעטש וועגען דער "טאָז"-אַרבייט.
דער סקעטש האָט פארגעשטעלט ווי
אזוי ס'קומט פאַר ס'אָנקומען פון קינדער
אויף דער קאָלאָניע, דאן דאס פער-
ברענגען דאָרט אדורכגעפלאַכטען מיט
טעניץ, געזאנג און אנדערע פערזאנלעכע-
גען.

אַנעפּפּהרעס מיט דער האַלב-קאָלאָניע
האָט די לייטערין רוזשקע געלאָרד,
ביי דער מיטהילף פון קליינער, יאַרקא-
וויזע און לייכטער.
אַלע זענען געווען צופרידען פון
דער גלענצענדער אָרגאַניזאַציע און
לייטסטונג פון דעם היגען "טאָז" פאר
די קינדער.
מאָרגען הויבט זיך אַן דער דריטער
סעזאן אין בלאַקאָוויטש.

דניאל דזיאלאווויטש נ"ע

נאך לאַנגע שווערע ליידען איז
דינסטאג אָווענד געשטאַרבן אין
עלסטער פון 53 יאָהר דער לאַנגיעהרי-
גער האַנדלעכער-טהווער, געווען וויצע-
פרעזעס פון היגען האַנדלעכער-פער-
באַנד, דניאל דזיאלאווויטש.
דער פערשטאָרבענער איז געווען
איינער פון די אַקטיווסטע געזעלשאַפּט-
ליכע טהווער, דאָזיגן אין דער קהלה
ביי די לעצטע צוויי קאָנצערטן, מיט-
גליד אין ראַט פון דער ק.ק.א. איינער
פון די ערשטע גרינדער פון "אחינוע"
און געווען טעטיג אין נאך אנדערע
אינסטיטוציעס.

דער נפטר איז געווען איינער פון די
זעלענסטע טיפן פון יודישען האַנד-
ווערקערס, וואס האָט אין זיך פער-
אייניגט ערליכקייט, אויסגעהאַלטענקייט
אין אַלע פּראָגען, שטאַרקען ווילען און
מיט ליבע געאַרבייט לטובת הכלל.
מיט'ן טויט פון דניאל דזיאלאווויטש
האָט דער היגען האַנדלעכער-פערבאַנד
פערלירען איינעם פון די ענערגישסטע
און אויפריכטיגסטע טהווער.
זאָל איהם די ערד גרינג זיין.
טרויער-זיצונג אין האַנדלעכער-
פערבאַנד

נאכ'ן דעהאַלטען די טרויערע
ידיעה וועגען טויט פון געווען וויצע-
פרעזעס דניאל דזיאלאווויטש האָט דער
פערקערטער ה' א. ווינער גלייך דינ-
סטאג 9 אָווענד גערופען א דרינגענדע
זיצונג פון דער פערזאנלעכער
קער-פערבאַנד, אויף וועלכער עס זענען
אויך אָנוועזענד געווען אַלע פערטרע-
טער פון די צעכען.

אין דער אָוועזענהייט פון פרעזעס
פון פערבאַנד דר. ה. גייסלער און
וויצע-פרעזעס ה' יוסף גאָלדבערג פּענעט
די זיצונג וויצע פרעזעס ה' פרייערמיער
און רעדט אַרום אין קורצע ווערטער
די טעטיגקייט פון ד. דזיאלאווויטש און
וועגען פערלוסט פאר די האַנדלעכער
מיט'ן טויט פון זייער פערשטאָרבענעם
טהווער.

עס ווערט בעהערט מיט אויפשטעהן
דער אַנדענקען פון פערשטאָרבענעם
און די פערזאנלעכע נעמען אָן פאַלגענדע
בעשלוסען:
איערצורייסען די אַרבייט אין סעק-
רעטאַריאַט ביז איבער דער קבורה;
צו ווענדען זיך צו דער קהלה וועגען
אַנעכען פאר'ן פערשטאָרבענעם א
קרע ביים קבר פון אברהם דזיאלאוו-
סקי נ"ע; ארויסצושניקען דעפּעשען צו
די אָוועזענעס ה"ה: פרעזעס ד"ר
גייסלער, וויצע-פרעזעס י. גאָלדבערג
און ראַטמאַן ס. קאַץ און זיי צו וויסען
געבען וועגען דער אבידה; צו מעלדען
אַלע האַנדלעכער איבערצורייסען די
אַרבייט און מאַספּווייז אַנטיילנעמען

געזעלש. „טאָו“ אָפּטײלונג אין טשענסטאָכאָו.

שבת, דעם 13 אויגוסט ה. י. 6 אווענד אין ערשטען, 7 אווענד אין צווייטען
סערמין וועט פאָרקומען אין לאָקאל פון „טאָו“ ב. יאָסעלעוויטש גאָס 3 №

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאנלונג

מיט פאלגענדען סדר היום: (1) עטנונג און וואָללען פון אַ פּרעזידענט, (2) פּראָ-
טאָקאל פון דער פּרעזידענט אַלגעמיינער פּערזאָנלונג, (3) בעריכט פּאַרן בוי-
דושעס-יאָהר 1937-38. (4) פּרעזידענט אַלגעמיינער פּערזאָנלונג, (5) פּרעזידענט
און פּרעזידענט אַלגעמיינער פּערזאָנלונג, (6) פּרעזידענט און פּרעזידענט
די פּערזאָנלונג וועט פּאַרקומען אין צווייטען סערמין ביי יעדער צאהל אנוועזענדע.

Szkoła Zawodowa Doksztalcająca Zeńską dla Terminatorów

Związku Rzemieślników-Żydów w Częstochowie
podaje do wiadomości, że zapisy dodatkowe na rok szkolny
1938-39 odbędą się od 25 do 31 sierpnia b. r. włącznie
w kancelarii szkoły przy ul. Przemysłowej 10 w godz. 17-20
Przy zapisie należy przedłożyć podanie, świadectwo szkolne,
metrykę urodzenia i zaświadczenie pracodawcy.
Druki na podania w terminie wcześniejszym uczennica otrzyma
w kancelarii szkoły.

7-mio klasowa Koedukacyjna Szkoła Powszechna

Mgr. T. Wajnberżanki
w Częstochowie, I-a Aleja № 8.

די שול-קאָנצעלירע איז מודיע דעם 9 פּובליקאציע, אַז אין משך פון גאַנצען
חודש שפּרענדן ד. י. ווערען אָנגענומען אינשטיטוטן און נייטש-
יאָהר אין אַלע קלאַסען יעדען טאָג פון 9 ביז 12.
גלייכצייטיג פאַכען מיר אויפּמערקזאַם, אַז די פאַרברייטונג פון קורסען
אין אַלע קלאַסען קומען פאַר יעדען טאָג רעגולער דעם גאַנצען חודש.
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען שילער פון אַנדערע שולען אויך
אַלע העברעאישע למודים. דער שול-למוד איז אַ מינימאלער

פאַרבעררי אין בעמישע וועזעררי

„BENETA“

פאַבריק און קאַנטאַר: ב. יאָסעלעוויטש 11

פיליז 2-ע אַלע 16
מענער - קראַגענס ווערען ווייטער געוואָשען
מיט דויערהאַפּטען שפּיגעל-גלאַנץ צום פרייז
ספּעציאַליטעט:

(1) אויפּפרישען (פאַרבען) צענדערע קורטקעס, (2) פאַרבען לויט מוטערן, (3) דעטאַשירען
(אַרויסנעמען) פּלעקען און וואַסען אויפ'ן קאָרפּ, (4) כעמישע וואַסער און פאַסאָנירען קאַפּעלען,
די אַרבייט ווערט אויסגעפירט אונטער דער לייטונג פון אַ באַזאָנערטע פון
דער כעמישער אינדוסטריע שולע אין וואַרשאַ מיט לאַנגיעהרער פּראַקטיק

אָנ'ערקלערונג צו דער „ערקלערונג“ פון ד"ר בראַם

פאַרשטעלער פון פּערזאָנלונג ציו-
ניסטישע אָרגאַניזאַציעס, האָט ער
ערשט געזעצט ווען אונטערשריפט
און די זענען די ה"ה: הרב עמיאל
און הרב עזריאל, ד"ר קליונער,
טשערניאָווסקי, סירקוס, מ. שלוש,
פאַרשטיין און צענדליגער פיהרע-
דע פּערזאָנלעכקייטען פון ישוב, וועלכע
האַבען גע'חתימ'ט דעם אויפּרופּ צי
זענען זיי נישט קיין מיטגלידער פון
דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און
די האָבען זיי נישט קיין ערשטע-
נדיס פאַר פאַרטיי דיסציפלין?

און דער עיקר, צי פּערזאָנלונג נישט
באמת, ארבייטסלאָזע ארבייטער, וועל-
כע געהערען נישט צו דער סאַציאַ-
ליסטישער „הסתדרות“ אונטערשריפט
צו ווערען פון אלגעמיינע ציוניסטען?
גלייכצייטיג האָבן אַיך דעם כבוד
אויסצוריקען אין נאמען פון אויס-
פיהר-קאָמיטעט פאַר ממשל למען מחוסרי
העבודה אין טשענסטאָכאָו א הער-
צליכען דאַנק אַלע, וועלכע האָבען
מאַרגליש און מאַסערעליש אונטער-
שריפט די אקציע אין אונזער שטאָט.

בברכת-ציון ווירך-ארץ
אינוש. מ. פייגין

Kino „LUNA“

ברויטע רעווי - לידער, טענץ, הימאָר

Uśmiechnij się

אין דער אויספיהרונג פון שטערנס פון
דער סצענע, ראָדיאָ און פילם
פאַלישעווסקי, מייסטער פון גראַמאַטאָן-
פליטען, פילם-קאָמיקערין סקויערשטינסקאַ
טענצערין קאַלפּיקובאַ, זינגערין דעב-
סקאַ, באַלעטמייסטער פאַפּלינסקי און
קאָמיקער וועלין.

אויסער דעם דער פילם

Piętno przeszłości

מיט בעטי דיוויס
אָנהויב האָלב 6.

אָכטונג, חברים פון „מזרחי“.

מאַרגען, שבת, דעם 13 ד. ה. פונקט
6.30 און זינגער קומט פאַר אין אייגע-
נעם לאָקאַל, אַלע 10, א חברים פער-
זאָמלונג, אויף וועלכער עס וועלען בע-
טראַכט ווערען אַ רייה דרינגענדע אַר-
גאַניזאַציעלע צינים.
צוליצע דער וויכטיגקייט פון דער
פּערזאָנלונג דאַרפן אַלע מורח-חברים
ווי אויך פון בעל-מלאכה דתי און תורה
עבודה קומען צאהלרייך.

די טאָנץ-שולע פון ז. קאַסטעצקי

עפענט דעם היירגען סעזאָן מיט אַ
פּראַקטישער לעקציע ספּעציעל פאַר
יודישער געזעלשאַפּט מאַרגען, שבת
730 און זינגער אווענד.

נדבות פאַר דער געז. „תומכי עניים“

פּרוי מאַניאָ שייף צוליב דער ער-
שטער יאהרצייט פון איהר מאַן שמואל
שיף נ"ע 10 קילאָ ברויט.

השוב'ע רעדאָקציע!
אייך בעט למען האמת צו געבען
פלאַץ אין אייער וו. צייטונג פאַר
פאַלגענדער אויפּקלערונג:

אין לעצטען נומער פון דער „טשענ-
סטאָכאָווער צייטונג“ ציהט ה' ד"ר
בראַם צוריק ווען אונטערשריפט אונ-
טער דעם אויפּרופּ פאַר דעם „מפעל
הסתדרות העובדים הלאומית“ ערקלע-
רענדיג דערביי, אז ער האָט אין מלוג
געמיינט, אז דאס איז אָנ'אלגעמיינ-
ציוניסטישער מפעל.
עס איז בערויערענסווערט, אז אַזאַ
פּערזאָנלעכקייט ווי עס איז דער
חשוב'ער ד"ר בראַם מיט זיין לאַנג-
יעהרענע ציוניסטישען סטאָט, זאָל
זיך לאָזען דיסקרעדיטירען פון א היי-
פעל קליינע פאַליטיקאַנער, ווערענדיג
געוואונענען עפענטליך צוריקצוהייערען
זיין אונטערשריפט, וועלכע ער האָט
געגעבען נאָך א 6-טאָגיקען ישוב הרע-
-אייך האָלט אז אין אַזאַ ביטערער
גורל-שעה ווי עס איז דער יעצטיגער
מאַמענט אין א"י, איז א פּערזאָנלונג
פערברעכען צו פיהרען העצטעס אין
דער ציוניסטישער מחנה.
ה' ד"ר בראַם, איז מודה, אז זע-
הערנדיג די אונטערשריפטען פון די

KINO „EDEN“.

נאָר 2 טעג, פרייטאָג און שבת
דער מעכטיגער וועלט-פילם

HURAGAN

מיט מערי אַסטאָר,
דאָראַטי לעמאַר א. א.

איבערן פראַגראַם:

רעווי פון וואַרשאַווער שטערנס:
אַנדזשעלינסקי, גראַטובאַ, אַרדאָב-
נאָ, טערנע, זעליכאָווסקי, שולענסקי,
זניטש, אַרוויד, געראַשענסקי, כאָר-
דאַנא - 20 פערזאָן.

ביליגע פרייזען, א האַלבער זאָל 54 גר., צווייטע
העלפט 80 גר., לאָזע 1.09 זל.

פון „ברית-החיל“

שבת, דעם 13 ד. ה. פונקטליך 17.30
קומט פאַר אין לאָקאַל פון בית-ר,
אַלע 40, אַנאָיסערעוועהעליכע פער-
זאָמלונג פון אַלע מיטגלידער פון
היגען קרת.
די פּערזאָנלונג קומט פאַר אין צוזאַ-
מנהאָנג מיט'ן יעצטיגען בערוך פון
מציבא וו. זשאַבאַטינסקי אין פוילען,
ווי אויך מיט די לעצטענס ערהאַלטענע
סקודות פון דער מקדיה הראשית אין
לאָדז. אַלע מיטגלידער ווערען אויפגע-
פאַרעוועט אונגעדינגט צו קומען.

פון י. ט. ס. פ. „מכבי“

ווי בעוואוסט, געהמען אַנטייל אין
דער ספּאָרט אַרבייט פון היגען „מכבי“
א רייה ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציע.
ציעס. לעצטענס איז אויך צוגעטרעטען
דער הנוער הציוני „א“, אַלע 40.

זונטאָג קומט פאַר אין בלאַקאָוויטש
א קיי-שול און נעץ-באַל-מעש צווישען
דעם היגען „מכבי“ מיט'ן אַרבייטער
ספּאָרט קלוב „בלאַקאָוויטש“.

Buchalterka
z odbytą praktyką poszuki-
wana od zaraz.
Oferty prosimy skierować do
administracji, I Aleja 6, pod
„Natychmiast“.

געזעלע צווישען ענדשקעס און „סור“אָנציעס אין אַלשטיין

פּערזאָנלעכעס זונטאָג איז אין אַלשטיין
פאַרגעקומען א בלוטיג געזעלע צווישען
ענדשקעס און „סור“אָנציעס פון טשענ-
סטאָכאָו.

דעם דאָזיקען טאָג האָבען די ענדע-
קעס אָרגאַניזירט א מיטינג אויפ'ן
פלאַץ ביים קאַטשעל און גראַד איז
אויך דעמוניטירט טאָג פאַרגעקומען די
שליסונג פון די ווער-קאַלעניעס פאַר
ארבייטער קינדער פון „סור“ יוגענד-
אָרגאַניזאַציע ביים פ. ס. צווישען
ביידע צדדים איז אויסגעבראַכען א
געזעלע, וועלכעס איז ליקוידירט גע-
ווארען ערשט נאכ'ן אָנקומען פון פאַ-
ליי. עס זענען פּערזאָנלעכע עטליכע
פּערזאָנלעכעס און צווישען זיי א גע-
וויסער ראַמאנטשויק פון ראָקאָו, וועל-
כען מ'האָט געפֿינען א פּערזאָנלעכעס
אין וואָלד.

פאַליי האָט פּערזאָנלעכע 5 מיט-
גלידער פון „סור“, צווישען זיי צאָבאַן
און צעלערעק פון טשענסטאָכאָו.
דער פּערזאָנלעכער ראַמאנטשויק
איז, אַנאָגעשוואַכער צוליב'ן גרוי-
טען בלוט-אַפּלויט, איבערגעפיהרט גע-
ווארען אין היגען שטאָטשעסן שפיטאַל.

צי וועט דער טשענסטאָכאָווער שטאָט-ראַט אויפגעלעזט ווערען?

די לעצטע שטאָט-ראַט וואָללען זע-
נען - ווי בעוואוסט - פאַרגעקומען אין
אונזער שטאָט אין מאי 1934. דער
שטאָט-ראַט, וואס איז דאמאלס גע-
וועהלט געווארען אויף א קאָדענץ פון
5 יאהר, האָט אָבער אָנגעהאלטען זיין
ערשטע יזונג ערשט דעם 3 אפריל
1935.

אויב מען זאָל רעכענען די 5 יעהרי-
גע קאָדענץ פון איצטיגען שטאָט-ראַט
סונ'ם טאָג פון די וואָללען, וואָלט זיך
די קאָדענץ געענדיגט אין מאי 1939.
ווען מען זאָל דאָנעקען צעהלען די
קאָדענץ אָנהויבענדיג פון דער ערשטער
יזונג, וועט זי זיך ענדיגען ערשט אין
אפריל 1940.

ווי עס שיינט אָבער צו זיין, וועט
דער איצטיגער שטאָט-ראַט נישט אויס-
לעבען זיינע טעג במנוחה, און דער
שטאָט-ראַט וועט וואַרשיינליך שוין אין
פרייהלינג פון קימערען יאהר מוזען
אַפּטרעטען זיין פלאַץ פאַר א נייטש
שטאָט-ראַט, וואס וועט געוועהלט ווע-
רען אויפ'ן סמך פון דער נייער וואָללע-
אָרדינאַציע.

די נייטש שטאָט-ראַט וואָללען אין
אונזער שטאָט וועלען וואַרשיינליך
האַבען א פאַליטישע בעפאַרונג איבער-
הויפט, אז דאס וועט זיין אייגענטליך
א פאַרשפּיעל צו די סיים וואָללען, פאַר
אַלע פאַרטייטן כיי פון דער אָפּאָזיציע
און היפּטזעכליך פאַרן „אָנאָ“ וועט
דאס זיין א פּערטענסטונג פון די כחות.
פּוטבאַל-מעש „הבח“ (ראַדאָמסקי)-
„מכבי“

מאַרגען, שבת 4 א זינגער נאָכמיטאָג
קומט פאַר אויפ'ן אייגענעם ספּאָרט-
פלאַץ פון „מכבי“ א פּוטבאַל-פרייט-
שאַפּטס מעש צווישען היגען „מכבי“
מיט'ן ספּאָרט-קלוב „הבח“ פון ראַדאָמסקי.
ביידע מאַנשאַפּטען טרעטען ארויס אין
זייער בעסטען צוזאַמענשטעל.

FABRIKARIA, i PRALNIA CHEMICZNA „KRYSZTAŁ“

ul. Berka Joselewicza 2
i Warszawska 37.

מאכט בעקאנט, אז איצט ווערט געוואשען מיט א הערליכען שפּיגעל-
גלאַנץ, וואס איז נאָך ביי אַיט אין טשענסטאָכאָו נישט געווען.
כרי צו איבערצייגען וועגען דעם די קונדשאפט האָבען מיר
פערבליגערט די פרייזען:
אַ קאַלנער מיט א הערליכען גלאַנץ 10 גר.
אַ העמד 40
אויך זענען פערבליגערט געווארען די פרייזען אויף כעמיש וואשען
און פאַרבען.
פּלעקען הערען ארויסגענומען אויפ'ן אָרט.
ספּעציאַליטעט: פאַרבען לעדערנע קורטקעס

